

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Кафедра педагогіки

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Другий (магістерський) рівень

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ОСВІТИ

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Освітньо-професійна програма: Середня освіта (Біологія)

Мова навчання: українська

Погоджено науково-методичною
комісією НН інституту педагогіки і
психології Майборода
« 30 » серпня 2021 р.
Голова
докт. пед. наук,
професор Бондаренко Ю.А.Бондаренко

Суми - 2021

Розробники:

1. Бойченко Марина Анатоліївна – докт. пед. наук, професор, завідувач кафедри педагогіки
2. Кривонос Ольга Борисівна – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри педагогіки
3. Чистякова Ірина Анатоліївна – канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри педагогіки.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри педагогіки
Протокол № 1 від « 28 » серпня 2021_р.

Завідувач кафедри

Бойченко М. А. доктор пед. наук, професор

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Магістр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	82 год.
		Консультації:	
		2 год.	-
Загальна кількість годин – 90		Вид контролю: залік	

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Актуальні питання інноваційного розвитку освіти» вивчається магістрантами першого курсу. Вона має важливе значення для підготовки майбутніх фахівців та є обов'язковою складовою частиною циклу суспільних дисциплін.

Метою викладання навчальної дисципліни є сформувати здатність студентів:

- виявляти широке коло проблем, що стосуються інноваційних змін, спрямованих на підвищення якості і конкурентоспроможності освіти;
- вирішувати стратегічні завдання, що стоять перед національною системою освіти в нових економічних і соціокультурних умовах, інтеграцію її в європейський і світовий освітній простір;
- ставити мету та обирати ефективні шляхи її досягнення шляхом розуміння фундаментальних основ інноваційних перетворень та використання як теоретичних, так і практичних методів інноваційної педагогічної діяльності.
- розуміти сутність і дотримуватися принципів академічної доброчесності.

На забезпечення досягнення означеної мети та завдань вивчення навчальної дисципліни і відповідно до змісту цієї програми, а також інших програмних документів навчально-методичного характеру, навчально-освітні заходи пов'язані з проведенням лекційних, семінарських занять та виконанням студентами самостійної роботи, що в цілому передбачає засвоєння студентами теоретичних знань з навчальної дисципліни, набуття ними навичок критичного мислення та здатності вирішувати різноманітні проблеми в професійній сфері.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні оволодіти наступними **програмними компетентностями**:

- Здатність критично осмислювати основні світоглядні теорії і принципи у навчанні та професійній діяльності **(ЗК-2)**;
- Здатність сумлінно виконувати професійні обов'язки, дотримуватися принципів етики вчителя **(ЗК-3)**;
- Здатність ухвалювати оптимальні управлінські рішення; сприймати, аналізувати й реалізовувати управлінські інновації в професійній діяльності **(ЗК-6)**;
- Усвідомлення соціальної значущості своєї майбутньої професії, нетерпимість до корупційної поведінки, поважне ставлення до права й закону, володіння достатнім рівнем професійної правосвідомості **(ЗК-7)**;
- Готовність до посадових обов'язків вчителя географії і біології та здоров'я людини, керівника гуртка з краєзнавчо-туристичної роботи з колективом учнів, володіння педагогічним тактом та високими моральними якостями **(ФК-5)**;
- Здатність застосовувати знання з профільних спецкурсів (що виходять за межі базових знань з предмету) **(ФК-9)**.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою є знання з філософії, загальної психології, педагогічної психології, загальної педагогіки, історії педагогіки, порівняльної педагогіки, методики викладання дисциплін зі спеціальності. Вивчення дисципліни передбачає дотримання положень Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А.С.Макаренка, затвердженого наказом № 420 від 30 вересня 2019 р.

3. Результати навчання за дисципліною

Знання	ПРЗ-2	Знати основні світоглядні теорії і принципи у навчанні та професійній діяльності. Пояснювати роль освіти в житті людини, мати уявлення про способи зберігання і передавання соціального досвіду і базисних цінностей культури.
	ПРЗ-6	Знати інформаційно-комунікаційні технології для виконання професійних обов'язків, створювати продукти

		навчального та навчально-методичного спрямування засобами інформаційно-комунікаційних технологій, використовувати хмарні технології для підтримки навчального процесу, організовувати віртуальні платформи для спілкування та роботи над проектами
Уміння	ПРУ-2	Уміти встановлювати психологічні особливості учнів, володіти педагогічною взаємодією та навичками педагогічного спілкування.
	ПРУ-3	Розробляти продукти навчального та навчально-методичного спрямування. Уміти вибирати методику підготовки і проведення уроків, лекцій, семінарських (практичних) занять, використовувати активні методи навчання та організації самостійної і науково-дослідної роботи учнів та сучасну систему оцінювання знань студентів
Комунікація	ПРК-1	Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 - 100	Вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює власні думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання, самостійно знаходить додаткову інформацію, та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, може аргументовано обирати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної творчої діяльності, вільно використовує знання для використання творчих завдань.
82 - 89	Вільно володіє навчальним матеріалом. Застосовує знання на практиці, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні знання на практиці. За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою, має стійкі навички виконання завдань.
74 - 81	Вільно володіє навчальним матеріалом. Застосовує знання на практиці, але узагальнює і систематизує навчальну інформацію не в повній мірі, допускає огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні знання на практиці.
64 - 73	Володіє навчальним матеріалом, знає основні поняття навчального матеріалу, виконує поставлені завдання на репродуктивному рівні, має недостатньо стійкі навички виконання практичних завдань.
60 - 63	Володіє навчальним матеріалом поверхнево, фрагментарно, відтворює певну частину навчального матеріалу на рівні запам'ятовування, знає основні поняття навчального матеріалу. Має елементарні, нестійкі навички виконання завдання.

35-59	Має фрагментарні знання при незначному загальному обсязі навчального матеріалу, відсутні сформовані вміння та навички, допускає суттєві помилки під час відповіді. Планує та виконує частину завдання за допомогою викладача.
1 - 34	Студент не володіє навчальним матеріалом. Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

Розподіл балів (залік)

Поточний контроль												Разом	Сума
РОЗДІЛ 1					РОЗДІЛ 2				РОЗДІЛ 3				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	60	100
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
Самостійна робота												40	
2	3	3	3	5	2	3	3	5	3	3	5		

T1, T2 ... T12 – теми розділів

Згідно Положення «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка» від 27.04.2020 р., можливе зарахування результатів навчання з окремої теми/тем, розділу, індивідуального завдання (контрольної роботи) чи дисципліни в цілому, здобутих за цими видами освіти. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно переліку компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами діагностики навчальних досягнень є тести, а також індивідуальні творчі освітні проекти.

Оцінювання знань, навичок студентів враховує всі види занять, які передбачені програмою навчальної дисципліни. Загальна оцінка з дисципліни складається з поточних оцінок, які студент отримує під час практичних занять, виконання завдань самостійної роботи, контрольних робіт та оцінки отриманої під час складання заліку.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Інноваційний розвиток освіти України

Тема 1. Основні напрями й тенденції інноваційного розвитку освіти України.

Тема 2. Інноваційна людина як проєкт сучасної освіти. Роль класного керівника у формуванні інноваційної людини.

Тема 3. Оновлення нормативно-правової бази інноваційного розвитку системи освіти.

Тема 4. Теоретико-методологічні основи управління інноваційним розвитком системи освіти.

Тема 5. Академічна доброчесність. Нормативно-правове забезпечення, вимоги, відповідальність.

РОЗДІЛ 2. Інноваційний розвиток закладів загальної, позашкільної та вищої освіти

Тема 6. Інноваційний розвиток закладу загальної середньої освіти у світлі Концепції «Нова українська школа».

Тема 7. Сучасна інклюзивна освіта. Її особливості, нормативно-правове забезпечення.

Тема 8. Інноваційний розвиток позашкільної освіти.

Тема 9. Інноваційні перетворення вищої та післядипломної освіти.

РОЗДІЛ 3. Модернізація національної освіти на засадах компетентнісного та технологічного підходів

Тема 10. Модернізація національної освіти на засадах компетентнісного підходу.

Тема 11. Інноваційні технології в освіті.

Тема 12. Дистанційне навчання як інноваційна педагогічна система.

6.2. Структура навчальної дисципліни (денна форма навчання)

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	всього	Із них				всього	Із них			
		лекції	практ.	консульт.	сам. роб.		лекції	практ.	консульт.	сам. роб.
РОЗДІЛ 1. Інноваційний розвиток освіти України										
Тема 1. Основні напрями й тенденції інноваційного розвитку освіти України	6	2			4	6				6
Тема 2. Інноваційна людина як проєкт сучасної освіти. Роль класного керівника у формуванні інноваційної людини	6	1	1		4	9	1			8
Тема 3. Оновлення нормативно-правової бази інноваційного розвитку системи освіти	5		1		4	7		1		6
Тема 4. Теоретико-методологічні основи управління інноваційним розвитком системи освіти	5		1		4	6				6
Тема 5. Академічна доброчесність. Нормативно-правове забезпечення, вимоги, відповідальність	6	1	1		4	10	1	1		8
РОЗДІЛ 2. Інноваційний розвиток закладів загальної, позашкільної та вищої освіти										
Тема 6. Інноваційний розвиток закладу загальної середньої освіти у світлі Концепції «Нова українська школа».	7	2	1		4	9	1			8
Тема 7. Сучасна інклюзивна освіта. Її особливості, нормативно-правове забезпечення	5		1		4	9		1		8
Тема 8. Інноваційний розвиток позашкільної освіти	5		1		4	6				6
Тема 9. Інноваційні перетворення вищої та післядипломної освіти	7	2	1		4	6				6
РОЗДІЛ 3. Модернізація національної освіти на засадах компетентнісного та технологічного підходів										
Тема 10. Модернізація національної освіти на засадах компетентнісного підходу	7	2	1		4	6				6
Тема 11. Інноваційні технології в освіті: сутність, провідні завдання, роль у педагогічному процесі	9	4	1		4	6	1	1		4
Тема 12. Дистанційне навчання як інноваційна педагогічна система	7		2	1	6	4				4
ІНДЗ	13		2	1	10	6		-	-	6
Усього годин	90	14	14	2	60	90	4	4	-	82

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема: Інноваційна людина як проєкт сучасної освіти. Роль класного керівника у формуванні інноваційної людини	1	-
2	Тема: Оновлення нормативно-правової бази інноваційного розвитку системи освіти	1	1
3	Тема: Теоретико-методологічні основи управління інноваційним розвитком системи освіти	1	-
4	Тема: Академічна доброчесність. Нормативно-правове забезпечення, вимоги, відповідальність	1	1
5	Тема: Інноваційний розвиток закладу загальної середньої освіти у світлі Концепції «Нова українська школа»	2	-
6	Тема: Сучасна інклюзивна освіта, її особливості, нормативно-правове забезпечення	1	1
7	Тема: Інноваційні перетворення вищої та післядипломної освіти	1	-
8	Тема: Модернізація національної освіти на засадах компетентнісного підходу	1	-
9	Тема: Інноваційні технології в освіті: сутність, провідні завдання, роль у педагогічному процесі	1	1
10	Тема: Дистанційне навчання як інноваційна педагогічна система	2	-
11	ІНДЗ	2	-
12	Усього годин	14	4

Теми лабораторних занять

Виконання лабораторних робіт даною робочою програмою не передбачено.

7. Рекомендовані джерела інформації

Базова література

1. Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Кременчук, 19 березня 2021 р. Кременчук : Методичний кабінет, 2021. 960 с.
2. Гринькова В. Модернізація національної освіти на засадах компетентнісного підходу. *Рідна школа*. 2016. № 4 (1036). С. 20 – 24.
3. Кожевникова О. В. Дистанційне навчання як інноваційна педагогічна система та складова педагогічної майстерності сучасного вчителя. *Імідж сучасного педагога*. 2015. № 4 (153). С. 14 – 16.

4. Концептуальні засади становлення інноваційного суспільства в Україні: монографія / кол. авт.: Г. П. Клімова, С. М. Іванов, Л. С. Шевченко та ін. ; за ред. Ю. Є. Атаманової, Г. П. Клімової. Х. : Право, 2015. 452 с.

5. Кудикіна Н. В., Прохорова Н. А. Розвиток творчого потенціалу студентів у контексті дистанційної освіти. *Актуальні проблеми педагогічної науки: досвід та перспективи* (м. Одеса, 26-27 березня 2021 р.). Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2021.

6. Пекуляк І. Інновації в навчально-виховному процесі: етапи, принципи та алгоритм. *Управління освітою*. 2015. № 22 (370). С. 4 – 10.

7. Пузіков Д., Гораш К. Оцінювання інноваційного розвитку загальноосвітнього навчального закладу: особливості та умови організації. *Рідна школа*. 2015. № 1 – 2 (1021 – 1022). С. 7 – 11.

8. Чава Г. Ф. Використання проектних технологій у навчально-виховному процесі: методика, пошук, результат. *Актуальні проблеми педагогічної науки: досвід та перспективи* (м. Одеса, 26-27 березня 2021 р.). Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2021.

9. Яструбова В. Метрологічні засади інноваційної моделі закладу освіти ХХІ століття. *Рідна школа*. 2016. № 2 – 3. С. 26 – 31.

Нормативно-правова література

1. Закон України «Про вищу освіту». Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Закон України «Про освіту». Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

4. Наказ МОН України від 07.11. 2000 р. «Про затвердження положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності»

5. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки.

6. Про Національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України від 17 квітня 2002 р. № 347. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

7. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>

Додаткова

1. Герчанівський Д. Л., Іпатов Є. Ф., Павловський В. В. Інноваційні технології контролю успішності студентів з гуманітарних дисциплін: монографія. К.: НАКККиМ, 2010. 192 с.

2. Даниленко Н. Інноваційна спрямованість освіти. *Управління освітою*. 2013. № 24 (324). С. 3 – 7.

3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: підручник. К.: Академвидав, 2012. 357 с.

4. Дубасенюк О. А. Інновації в сучасній освіті. *Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць* / за заг. ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 12-28.

5. Євтух М. В., Лузік Е. В., Дибкова Л. М. Інноваційні методи оцінювання навчальних досягнень: моногр. К.: КНЕУ, 2010. 248 с.
6. Івлєва Л., Сідоріна Є., Карбовська С. Перспективи інноваційного розвитку освіти. *Вища школа*. 2013. № 10. С. 49 – 58.
7. Інновації як чинник суспільного розвитку: теорія і практика: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, (30 - 31 березня 2012року). Ч.І. Суми: [НІКО], 2012. 175 с.
8. Інновації як чинник суспільного розвитку: теорія і практика: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, (30 - 31 березня 2012року). Ч.ІІ. Суми: [НІКО], 2012. 215 с.
9. Інноваційна діяльність ЗНЗ / Упоряд. Л. Галіцина. К.: Вид. Дім «Шкільний світ», 2005. 128 с.
10. Інноваційні рішення в сучасній науці, освіті та практиці: Матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 17-18 листопада 2020 р.: у 2 ч. Київ: НТУ, 2020. Ч.1. 284 с.
11. Інформаційне забезпечення навчально-виховного процесу: інноваційні засоби і технології: колективна монографія. К.: Аміак, 2005. 252 с.
12. Калініна Л. М. Проект інноваційної школи: стратегічне планування, управління інноваціями. Х.: Вид. група «Основа», 2007. 96 с.
13. Керівник і керівництво: Інноваційні підходи / упоряд. Людмила Галіцина. К.: Шк.. світ, 2011. 112 с.
14. Ковальчук В. І. Тенденції інноваційного розвитку сучасної школи в Україні. *Імідж сучасного педагога*. 2015. № 7 (156). С. 3 – 6.
15. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія. Самміт-Книга, 2009. 272 с.
16. Кремень В. Проект сучасної освіти: інноваційна людина. *Рідна школа*. 2013. № 8-9 (1004-1005). С. 4 – 8.
17. Кремень В. Методологічно і науково забезпечувати розвиток інноваційної освіти. *Директор школи, ліцею, гімназії*. 2013. № 2. С. 4 – 14.
18. Куклін О. В. Концептуальні засади інноваційного розвитку вищих навчальних закладів. Режим доступу: <http://www.economi.nauka.com.ua/?op=1&z=1186>.
19. Левківський К., Івлєва Л. Освіта України в соціально-економічному вимірі ХХІ століття. *Вища освіта*. 2013. № 9. С. 20 – 29.
20. Максименко С. Д. Психічні механізми самореалізації особистості в медіа просторі. *Педагогіка і психологія*. 2013. 2 (79). С. 14 – 17.
21. Національний звіт України про впровадження положень Болонського процесу до VI міністерської конференції. *Вища школа*. 2009. № 3. С. 3–25.
22. Пашута М. Т., Шкільнюк О. М. Інновації: понятійно-термінологічний апарат, економічна сутність та шляхи стимулювання: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 118 с.

23. Педагогічна майстерність: підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. С. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна. К.: СПД Богданова А.М., 2008. 376 с.
24. Педагогічна майстерність: Хрестоматія: навч. посібник. / Упоряд.: І. А. Зязюн, Н. Г. Базелевич, Т. Г. Дмитренко та ін.; за ред. І. А. Зязюна. К.: СПД Богданова А.М., 2008. 462 с.
25. Петрунько О. В. Молодь та інноваційні технології: перспективи і ризики взаємодії: методичний посібник. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. 84 с.
26. Салань Н. Теоретичне обґрунтування інноваційних форм діяльності позашкільних закладів України сьогодення. *Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи*: тези І-ї Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 21 – 22 листопада 2013 року). Дрогобич: Посвіт, 2013. С. 253 – 255.
27. Слюсаревський М. М. Медіаорієнтаційна функція освіти як відповідь на виклики інформаційної доби. *Педагогіка і психологія*. 2013. С. 18 – 28.
28. Степко М. Світові тенденції розвитку системи вищої освіти та проблеми забезпечення якості й ефективності вищої освіти в Україні. *Вища освіта*. 2013. № 7. С. 13 – 22.
29. Степко М. Ф. Проблеми реформування вищої освіти в контексті Болонського процесу. *Педагогіка і психологія*. 2009. № 1. С. 34–39.
30. Тарасова Т. Б. Творчий стиль викладання як чинник інноваційного розвитку вищої освіти. *Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний та національний виміри змін*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (4-5 березня 2014 року). Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2014. Т. 1. С. 296-298.
31. Управління інноваційним розвитком освіти в суспільстві ризику: монографія. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2012. 457 с.
32. Химинець В. Інноваційна освітня діяльність. Тернопіль: Мандрівець, 2009. 360 с.
33. Химинець В., Кірик М. Інновації в початковій школі. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 312 с.
34. Химинець В., Кірик М. Інновації в початковій школі. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 312 с.

Методичне забезпечення

1. Змістові інновації у магістерській підготовці соціальних педагогів: монографія / [за заг. ред. А.А. Сбруєвої та О.М. Полякової]. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2013. 388 с.
2. Інновації у професійно-педагогічній підготовці майбутнього вчителя: методологічні, змістові та методичні засади: [монографія] / [за ред. проф. А.А.Сбруєвої]. Суми: Видавництво «МакДен», 2011. 432 с.

3. Кривонос О. Б. Зміст лекцій з «Актуальних питань інноваційного розвитку освіти» [електронний ресурс].

4. Кривонос О. Б. Інструктивно-методичні матеріали для студентів з підготовки до семінарських занять з дисципліни «Актуальні питання інноваційного розвитку освіти» [електронний ресурс].

5. Кривонос О. Б. Інструктивно-методичні матеріали для студентів з організації самостійної роботи з дисципліни «Актуальні питання інноваційного розвитку освіти» [електронний ресурс].

6. Пізнавально-творча і професійна самореалізація особистості в евристичній освіті: [монографія] / [за ред. проф. М.О.Лазарєва]. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2014. 312 с.

7. Управління інноваційним розвитком освіти в суспільстві ризику: [монографія]. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2012. 460 с.

Інформаційні ресурси

1. Академія педагогічних наук України - <http://www.apsu.org.ua>
2. Український центр оцінювання якості освіти. – www.testportal.gov.ua
3. Освітній портал "Освіта.UA". – <http://osvita.ua>
Освітня мережа України. – www.ednu.kiev.ua
4. Виховна робота в школі. – http://www.library.kherson.ua/teach/scool_07.htm
5. Відкритий урок: професійний журнал для вчителів. – <http://osvita.ua/school>
6. Острів знань : Освітній шкільний інтернет-портал. – <http://ostriv.in.ua/>
7. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Науковий журнал Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pednauk/
8. Я – вихователь. – <http://vosпитatel.at.ua>
9. Слово вчителя. – www.konserg.ucoz.ua
10. Портал «Діти України». – www.children.edu-ua.net
11. Наукове електронне фахове видання "Народна освіта" . – www.narodnaosvita.kiev.ua
12. Освітній портал " Педагогічна преса". – <http://pedpresa.ua>
13. "Гармонія сімейного життя". Сайт для старшокласників та старшокласниць. – <http://harmonia.okis.ru>
14. Безпека дітей в Інтернеті. – <http://onlandia.org.ua>
15. Освітній онлайн-журнал. – <http://educlub.com.ua>
16. Щоденник. Уа. – <http://shodennik.ua>
17. Українська педагогіка. – <http://ukped.com>
18. Уроки.нет. – <http://www.uroki.net>
19. Інформаційний портал "Знання". – <http://znannya.info>
20. Методичний портал. – <http://pedsovet.su>
21. Тестування і моніторинг в освіті. - <http://timo.com.ua>